

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับการศึกษาความพร้อมต่อการเปิดเสรีบริการ โลจิสติกส์ กรณีศึกษาผู้ให้บริการ โลจิสติกส์กลุ่มการขนส่งของไทยในมุมมองของหน่วยงานที่กำกับดูแลนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อที่จะทำการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการ โลจิสติกส์
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจการให้บริการ โลจิสติกส์
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดตลาดเสรีบริการ โลจิสติกส์

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการโลจิสติกส์

จากการวิเคราะห์ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2547) พบว่า ระดับความสามารถของการให้บริการ โลจิสติกส์ยังอยู่ในระดับเริ่มต้นไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งยังไม่มีมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการภายในองค์กร ด้านการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้โดยผู้ประกอบการและบุคลากรภายในองค์กรยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้าน โลจิสติกส์อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ปัญหาทางด้านบริหาร ต้นทุนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถในการแข่งขันซึ่งข้อมูลจาก คณะกรรมการคมนาคมและการขนส่ง สาธารณธรรมแห่งประเทศไทย (2546) พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่ทราบต้นทุนที่แน่นอนและผู้ประกอบการยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารต้นทุนภายในองค์กร

ผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548) พบว่า การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ไทยให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันมากยิ่งขึ้นนั้น จะต้องมีการพัฒนาในโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาระบบเครือข่ายเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างกัน การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำธุรกิจ การพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ การพัฒนาบุคลากรด้านโลจิสติกส์ทั้งในด้านระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ และการพัฒนาธุรกิจผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การศึกษาความสามารถในการแข่งขันธุรกิจบริการ โลจิสติกส์นั้น นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า หากผู้ประกอบการไทยจะพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้อยู่ในระดับที่สูงได้นั้น

ผู้ประกอบการจะต้องให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่มีผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจบริการโลจิสติกส์ ซึ่งได้แก่ การพัฒนาด้านองค์ความรู้ด้านโลจิสติกส์อย่างถูกต้อง การพัฒนาเทคโนโลยีด้านข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาด้านเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูล การพัฒนาด้านการจัดการ และภาครัฐเองจะต้องมีส่วนที่จะช่วยในการส่งเสริมในการพัฒนาขีดความสามารถโดยการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน การพัฒนาการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐกับเอกชน ก็จะสามารถนำสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันธุรกิจบริการ โลจิสติกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจการให้บริการโลจิสติกส์

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจให้บริการ โลจิสติกส์ เมื่อมีการเปิดเสรีบริการนั้นไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันกันเพิ่มคุณภาพในการให้บริการ การตัดราคาจากผู้ให้บริการด้วยตนเอง การแข่งขันในธุรกิจที่มีความรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งผู้นำเข้า-ส่งออกที่ทางเลือกในการใช้บริการจากผู้ให้บริการมากขึ้น

UNCTAD (1996) ระบุถึงข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจการให้บริการ โลจิสติกส์ ได้แก่ ข้อจำกัดสิทธิบางประการของผู้ถือหุ้น ข้อกำหนดเกี่ยวกับผลประกอบการ (Performance Requirement) เช่น ข้อกำหนดมูลค่าส่งออก ข้อจำกัดให้ใช้ปัจจัยการผลิตภายในประเทศ (Local Content Restrictions) ข้อจำกัดในการนำเข้า แรงงาน ทุนและวัตถุดิบ

การศึกษาของ พรเทพ เบาอภิกุล (2548) พบว่า การดำเนินธุรกิจการให้บริการ โลจิสติกส์ เมื่อมีการเปิดเสรีบริการนั้นจะต้องมีข้อกำหนดหรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการให้การปฏิบัติแก่ต่างชาติที่เข้ามาทำธุรกิจการค้าบริการในประเทศอย่างเท่าเทียมกับคนชาติซึ่งประเทศสมาชิกที่แสดงเจตนาเปิดตลาดบริการจะต้องระบุไว้ในสาขาบริการต่าง ๆ นั้นมีข้อจำกัดหรือไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ และมีมาตรการปฏิบัติต่อบริการและผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นไม่ด้อยไปกว่าการปฏิบัติต่อบริการหรือผู้ให้บริการที่เป็นคนชาติตนเองอย่างไร

งานศึกษาของ เตือนเด่น นิคมบริรักษ์ และคณะ (2547) พบว่า การดำเนินธุรกิจการให้บริการ โลจิสติกส์ เมื่อมีการเปิดเสรีนั้นจะมีผู้ประกอบการเป็นต่างชาติเข้าดำเนินธุรกิจมากขึ้นทั้งในระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ ผู้เชี่ยวชาญ จะสามารถเข้ามาประกอบได้ชั่วคราวและจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทั่วไปว่าด้วยคนเข้าเมือง (Immigration Regulations) ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ในการควบคุมการทำงานของคนต่างชาติ

สามารถนำสู่ข้อสรุปที่ว่า ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจการให้บริการ โลจิสติกส์ เมื่อมีการเปิดเสรีบริการนั้นผู้ใช้บริการจะมีทางเลือกในการเลือกใช้บริการมากยิ่งขึ้นจากการที่มีผู้ประกอบการ

ในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น แต่ทั้งนี้การดำเนินธุรกิจก็มีข้อจำกัดในเรื่องของการเข้ามาประกอบธุรกิจ เงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์ที่เพิ่มมากขึ้นทั้งนี้ก็เพื่อให้การดำเนินธุรกิจมีความเท่าเทียมกันทั้งสองฝ่าย คือ ผู้ประกอบภายในประเทศและผู้ประกอบจากต่างประเทศที่เข้ามาทำธุรกิจ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดตลาดเสรีบริการโลจิสติกส์

ปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนยังขาดความชัดเจนในการกำหนดท่าทีเชิงรับและเชิงรุก ขาดการวิเคราะห์ถึงเงื่อนไขและเงื่อนไขที่เหมาะสมในการเปิดตลาดในรายการกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้บริการ โลจิสติกส์ อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังนี้

UNCTAD (1996) ได้กล่าวถึงการจำกัดการเข้าสู่ตลาดบริการโลจิสติกส์ เช่น การห้ามการลงทุนจากต่างประเทศในบางสาขา การจำกัดเชิงปริมาณ (เช่นการกำหนดสัดส่วนความเป็นเจ้าของของผู้ถือหุ้นต่างประเทศ) การจำกัดลักษณะการจัดตั้งทางกฎหมายของผู้ให้บริการจากต่างประเทศ การกำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ การกำหนดเงื่อนไขการลงทุนต่อเนื่อง (Subsequent Investment) และพื้นที่การลงทุน เป็นต้น

เดือนเคน นิคมบริรักษ์และคณะ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า การเข้าสู่ตลาด (Market Access: MA) เป็นข้อกำหนดหรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการเปิดตลาดให้ต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจการค้าบริการภายในประเทศ โดยประเทศสมาชิกที่ยื่นพันธกรณีเปิดตลาดบริการจะต้องระบุว่าสาขาบริการต่าง ๆ นั้นมีข้อจำกัดในเรื่องการเข้าสู่ตลาดหรือไม่มีข้อจำกัด และถ้ามีข้อจำกัดจะต้องระบุว่ามีความเข้มงวดและมาตรการในการยกเลิกอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดอย่างไร

สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า ในปัจจุบันไทยยังมีระดับการเปิดตลาดการให้บริการ โลจิสติกส์อื่น ๆ น้อยกว่าต่างชาติ จึงตกเป็นฝ่ายรับในการเจรจาเปิดตลาดและจากการประเมินสภาพตลาดบริการธุรกิจขนส่งในปัจจุบัน พบว่า ผู้ประกอบการมีการแข่งขันสูง ตัดราคากันมาก จนไม่มีกำไรเพียงพอต่อการพัฒนากิจการ ซึ่งหากเปิดเสรีให้ต่างชาติจะทำให้ผู้ประกอบการไทยเสียเปรียบเนื่องจากมีเงินทุนน้อยกว่าและเสียเปรียบด้านเครือข่ายการให้บริการที่ไม่ครบวงจรเหมือนต่างชาติ

เตชะ บุญยะชัย (2548) ได้กล่าวถึง การเปิดเสรีการค้าบริการ โลจิสติกส์มีทั้งผลบวกและลบ โดยผลบวกจะเกิดจากการแข่งขันด้านราคาและคุณภาพบริการที่มากขึ้น และผลลบอาจเกิดจากการที่ธุรกิจต่างชาติอาจเข้ามาผูกขาดบริการในไทยและแย่งงานคนไทย

อย่างไรก็ตามเมื่อได้ทำการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความพร้อมต่อการเปิดเสรีบริการ โลจิสติกส์ กรณีศึกษาผู้ให้บริการ โลจิสติกส์กลุ่มการขนส่งของไทยในอนาคต

หน่วยงานที่กำลังดูแล พบว่า การเจรจาเปิดเสรีบริการ โลจิสติกส์นั้นยังขาดความชัดเจนในเรื่องของการประเมินความพร้อมต่อการเปิดเสรีบริการ โลจิสติกส์ ยกตัวอย่างเช่น ปัจจัยที่มีผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน เมื่อมีการเปิดเสรีบริการ โลจิสติกส์ หรือปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจการให้บริการ โลจิสติกส์ไทย รวมทั้งปัจจัยที่มีต่อความสามารถในการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ เมื่อมีการเปิดเสรีบริการ โลจิสติกส์ ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการเจรจาตกลงในการจัดเขตการค้าเสรี อีกทั้งยังช่วยให้หน่วยงานที่กำลังดูแลกับบริการ โลจิสติกส์สามารถเตรียมความพร้อมต่อปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต รวมทั้งการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจ โลจิสติกส์อื่น ๆ ซึ่งมีจำนวนมากขึ้นทุกปี เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันต่อการเปิดเสรีได้ตามสถานะสถานการณ์เศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการศึกษาความพร้อมต่อการเปิดเสรีบริการ โลจิสติกส์ กรณีศึกษาผู้ให้บริการ โลจิสติกส์กลุ่มการขนส่งของไทยในมุมมองหน่วยงานที่กำลังดูแล ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตและแนวทางที่ใช้ในการวิจัยซึ่งจะช่วยให้การวิจัยเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะอธิบายต่อไปในขั้นตอนของวิธีดำเนินการวิจัยต่อไป